

СВІТОВА КОН'ЮНКТУРА РИНКУ ЗЕРНА ТА ПОЗИЦІЇ НА НЬОМУ УКРАЇНИ

*ШИБАЄВА Н.В., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА
АРАЛІНА М.В., МАГІСТРАНТКА,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА*

Зерно є одним із найважливіших товарів в світовій економіці, оскільки є основою для формування продовольчої безпеки будь-якої країни та світової продовольчої безпеки.

Світовий ринок зернових поділяється на три основні групи, що є основою світового виробництва та торгівлі зерном: ринок пшениці, ринок кормового (грубого) зерна та ринок рису. Ринок грубого зерна, в свою чергу, включає ринки кукурудзи, ячменю, вівса, жита, сорго.

Кон'юнктура ринку зерна характеризується такими складовими, як попит, пропозиція, рівень цін, стан конкуренції.

Сучасний світовий ринок зерна характеризується деякими змінами його кон'юнктури. За останні п'ять років (12/13-16/17 маркетингові роки) світове виробництво пшениці та грубого зерна збільшилось на 16,9 %, а світовий експорт – на 30,2 %.

Основними світовими виробниками зерна є США – 22 %, Китай – 16,9 %, країни ЄС – 14,1 %, Індія – 6,2 %, Росія – 5,4 %.

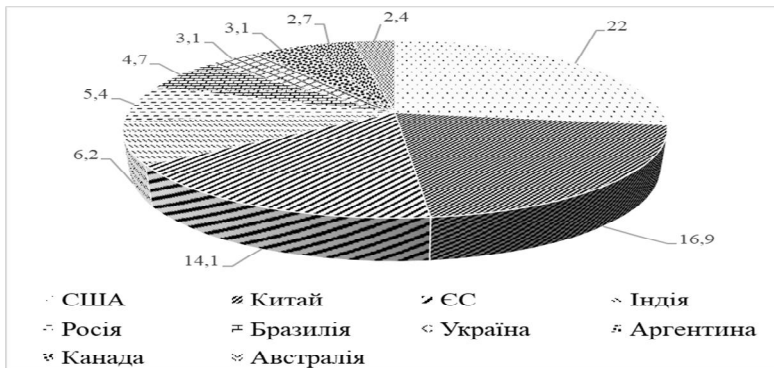

Рис. 1. Географічна структура світового виробництва зерна

Основними чинниками, що здійснюють найбільший вплив на попит на ринку зерна є обсяги споживання в основних країнах-імпортерах, обсяги валових зборів в країнах-виробниках, розміри перехідних запасів в країнах-споживачах, пропозиція та ціна на різні види продовольчого та фуражного зерна.

За останні десять років на світовому ринку зерна відбулись суттєві зміни. Зменшилась частка найбільших країн-експортерів, таких як США, країн ЄС та Канади. Така ситуація спричинена збільшенням частки країн Чорноморського регіону – Росії та України. Але світовим лідером в експорті зернових залишається США. Україна в 16/17 маркетинговому році піднялась на другу сходинку серед світових експортерів зерна (рис. 2).

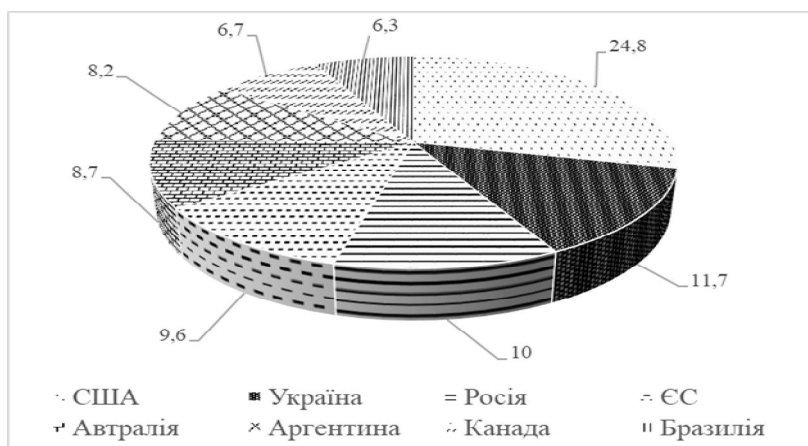

Рис. 2. Географічна структура світового експорту зерна

Основними чинниками, що визначають формування світових цін на зерно є фактичні та прогнозовані розміри посівних площ в основних країнах-виробниках, фактичні та прогнозовані показники урожайності і обсягів валових зборів в основних країнах-виробниках, розміри світових запасів зерна, розміри експортних ліцензій в країнах-імпортерах, коливання попиту в країнах-імпортерах. Важливим чинником, що впливає на цінову ситуацію на світовому ринку зернових є прогнози Міністерства сільського господарства США щодо показників урожайності та валових зборів в основних країнах-виробниках.

Особливості кліматичних умов деяких країн-виробників, наприклад Аргентини та Австралії, які збирають врожай наприкінці року, на відміну від Причорноморського регіону та країн Східної Європи, дають їм можливість сформувати пропозицію раніше та отримати конкурентні переваги. Несприятливі кліматичні умови (посухи чи зливи) також мають вплив на цінову ситуацію на світовому ринку. Так, наприклад, на початку сезону 2010/11 МР затримки зі збором врожаю в Європі, викликані несприятливим погодними умовами, призвели до зростання котирувань на ф'ючерсному ринку Франції.

Чинниками, що сприяють виходу українських підприємств на світовий ринок зерна є сприятливі природно-кліматичні умови, вигідне географічне розташування, низькі ціни на зерно, зростання попиту на зерно в світі, розвиток агрохолдингів. Але існує цілий ряд проблем, що стримують розвиток експортного потенціалу вітчизняних підприємств на світовому ринку зерна: недостатні потужності в логістичній системі (зберігання та перевезення зернових, недостатній розвиток портових потужностей), несприятливі умови кредитування агробізнесу, недосконале державне регулювання тощо. Отже, вирішення зазначених проблем закладає резерви для зміцнення експортного потенціалу зернової галузі України.

Література.

1. Grain: World Markets and Trade – January 2015 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fas.usda.gov/grain/>
2. Grain: World Markets and Trade – June 2017 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.fas.usda.gov/grain/>
3. Бабан Т.О. Конкурентні переваги українського зерна при формуванні експортного потенціалу / Т.О. Бабан // Вісник ХНТУСГ: Економічні науки. – Харків : ХНТУСГ, 2018. – Вип. 191. – С. 131-141.
4. Онегіна В.М. Інституційне середовище аграрної політики: досвід США та ЄС і сучасний стан в Україні / В.М. Онегіна, Н.В. Шибасва // Економіка АПК. – № 1. – 2016. – С. 18-24.
5. Чорний В.М. Торговельна позиція українських підприємств на світовому ринку зерна [Електронний ресурс] / В.М. Чорний // Ефективна економіка. – 2017. – № 2. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5450>